

فتاوی‌هایی در فلسفه تئوری‌های سازمان دولتی (ویرایش جدید)

به اهتمام

دکتر سیدمهدی الوانی

دکتر حسن دانایی‌فرد

سرشناسه	: دانایی فرد، حسن، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور	: گفتارهایی در فلسفه تئوری‌های سازمان دولتی / به اهتمام حسن دانایی فرد، مهدی الوانی.
وضعیت ویراست	: [ویراست ۲]
مشخصات نشر	: تهران: صفار، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۸ ص.
شابک	: 978-964-388-355-3
یادداشت	: در چاپ قبلی مهدی الوانی سرشناسه است.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۰۸
موضوع	: علوم اداری
موضوع	: سازمان‌های دولتی - مدیریت
شناسه افزوده	: الوانی، سید مهدی، ۱۳۲۳-
رده‌بندی کنگر	: ۱۳۹۰ ۷۲ الف ۲/ ۱۳۵۸ JF
رده‌بندی دی‌سی	: ۳۵۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۴۰۷۷۷۳

به مسئولیت و تصویب پیش از انتشار: انتشارات صفار

نام کتاب	: گفتارهایی در فلسفه تئوری‌های سازمان دولتی (ویرایش جدید)
مؤلفین	: دکتر حسن دانایی فرد - دکتر سید مهدی الوانی
طرح جلد	: فرهاد کمالی
لیتوگرافی	: گنج شایگان ① ۵۵۲۰۱۱۸۴
چاپخانه	: گنج شایگان ① ۵۵۴۰۳۴۷۸
شمارگان	: ۱۱۰۰ نسخه
نوبت چاپ	: سوم - تابستان ۱۳۹۶
ناشر	: انتشارات صفار
قیمت	: ۱۱۰۰۰ ریال
مرکز پخش	: خیابان انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - بازار کتاب - طبقه همکف
	: انتشارات اشراقی ① ۶۶۴۰۸۴۸۷
	: خیابان انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - بازارچه کتاب - طبقه زیرین
	: پخش کتاب بینش ① ۶۶۴۹۶۲۹۹
	: کتابفروشی صفا ① ۶۶۹۷۸۸۴۶

SMS

۳۰۰۰۵۳۵۱

www.saffarpublishing.com

شابک: ۳-۳۵۵-۳۸۸-۹۶۴-۹۷۸

www.Eshraghi.ir

ISBN 978-964-388-355-3

Email: saffar_publishing@yahoo.com

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر، یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مدیریت واحد تولید انتشارات صفار: ۰۹۱۲-۱۰۷۳۰۰۳

فهرست

۹	فصل یکم: مبانی نظری رشته مدیریت دولتی
۱۰	مقدمه
۱۰	پارادایم‌ها
۱۲	اداره امور عمومی نوین
۱۳	هنجارها و ارزش‌ها
۱۴	جهت‌گیری‌های پژوهشی
۱۴	۱- رویکرد انحنی‌گرایی
۱۴	۲- رویکرد زیستی- اجتماعی
۱۴	۳- رویکرد اثبات‌گرایی اجتماعی
۱۵	۴- رویکرد بین‌رشته‌ای
۱۷	شناخت‌شناسی
۱۹	شیوه‌های پژوهش
۱۹	عقلانیت
۲۰	شهود
۲۰	انسان عقلایی
۲۱	عقلانیت کارکردی (ابزاری) در برابر عقلانیت جوهری
۲۱	تلفیق نیازهای فردی و سازمانی
۲۲	خود
۲۳	حاکمیت سازمانی
۲۴	سنجش‌های عملکرد سازمانی
۲۵	رابطه سازمان و محیط
۲۶	تصمیم‌گیری مبتنی بر اجتماع
۲۷	فناوری و آینده
۲۹	مأخذ
۳۱	فصل دوم: مدیریت دولتی چیست؟
۳۲	مقدمه
۳۲	مشکل تعریف مدیریت دولتی
۳۲	مدیریت: هنر یا علم

۳۳	 کاربرد دو گانه واژه مدیریت دولتی
۳۴	 مفهوم عمل عقلایی
۳۵	 معنای مدیریت: اقدام عقلایی مشارکتی یا همکاری عقلایی
۳۶	 ماهیت سازمان
۳۷	 ماهیت مدیریت
۳۸	 معنای مفهوم دولتی (عمومی)
۳۹	 تبیین مفهوم دولتی (عمومی) از طریق تحلیل ساختاری- کارکردی
۴۰	 تبیین مفهوم دولتی (عمومی) از طریق تعریف فرهنگ
۴۲	 مدیریت دولتی چیست؟ تبیینی اجمالی
۴۳	 اهمیت عمل غیر عقلایی
۴۵	 پی نوشت ها
۴۷	 فصل سوم: اداره امور عمومی نوین
۴۸	 مقدمه
۴۸	 علم سیاست
۵۰	 مدل های پنج گانه در مدیریت دولتی (اداره امور عمومی)
۵۰	 مدل بوروکراسی کلاسیک
۵۲	 مدل بوروکراسی جدید
۵۳	 مدل نهادی
۵۴	 مدل رباط انسانی
۵۶	 مدل انتخاب عمومی
۵۷	 اداره امور عمومی نوین
۶۳	 مأخذ
۶۵	 فصل چهارم: فناوری و ارزش ها: آثار ضمنی برای فعالیت های اداری
۶۶	 مقدمه
۶۷	 ارزش ها، نظریه ارزش و رفتار اداری
۶۹	 فناوری، تغییر اجتماعی و ارزش های انسانی
۷۲	 رهنمودهای ضمنی برای فعالیت های مدیریت دولتی
۷۳	 ارزش ها و عمل اداری
۷۵	 فناوری، ارزش ها و عمل اداری
۷۶	 مأخذ

فصل پنجم: نظریه سازمان به عنوان شناخت شناسی: فرا سوی سلسله مراتب و عینیت	۷۷
مقدمه	۷۸
عینیت به عنوان حقیقت	۸۱
عینیت به عنوان سلسله مراتب در علم	۸۵
ذهنیت به عنوان حقیقت	۸۷
بین الاذهانی به عنوان سازمانی برای علم	۸۹
عینیت در جهان بین الاذهانی	۹۵
مأخذ	۱۰۰
فصل ششم: نظریه های ایجاد ارزش و نظریه اداری	۱۰۳
مقدمه	۱۰۴
دیدگاه معماری گونه مدیریت دولتی	۱۰۴
چالش فراروی نظریه اداری	۱۰۵
نظریه ارزش و نظریه اداری	۱۰۵
ارزش ها و مدیریت دولتی	۱۰۷
رویکرد تعاملی به ارزش ها	۱۰۹
همسویی و خلق ارزش ها	۱۰۹
طرح سازمانی	۱۱۱
خط مشی گذاری عمومی	۱۱۴
مسئولیت اداری	۱۱۴
نقش علوم طبیعی	۱۱۵
نتیجه گیری	۱۱۶
مأخذ	۱۱۷
فصل هفتم: پنج موضوع بحث انگیز مهم در نظریه سازمان دولتی	۱۱۹
مقدمه	۱۲۰
۱- سیاست و اداره	۱۲۰
۲- بوروکراسی و دموکراسی	۱۲۴
۳- سازمان و مدیریت	۱۲۹
۴- نظریه و عمل	۱۳۱
۵- نظریه های سازمان دولتی	۱۳۶
مأخذ	۱۳۹

۱۴۳	فصل هشتم: ارزش‌های نظریه انتقادی در مدیریت دولتی
۱۴۴	مقدمه
۱۴۵	نظریه انتقادی اولیه
۱۴۵	انتقادهای عمده
۱۴۸	نظریه انتقادی هابرماس
۱۵۲	نظریه انتقادی و جامعه
۱۵۳	مدیریت دولتی از نگاه نظریه انتقادی
۱۵۶	مأخذ
	فصل نهم: در جستجوی پارادایمی برای مدیریت دولتی: آیا می‌توان از مدیریت دولتی
۱۵۷	اسلامی چیزی آموخت؟
۱۵۸	مقدمه
۱۵۹	پارادایم اسلامی
۱۶۰	ارزش‌های متعالی اسلامی
۱۶۲	برابری، عدل و عدالت
۱۶۴	خود کنترلی
۱۶۶	مدیریت دولتی اسلامی
۱۶۶	رهبری
۱۶۸	بعد شایستگی
۱۶۹	سلسله مراتب و تقسیم کار
۱۶۹	تصمیم‌گیری
۱۷۰	انتخاب شایسته
۱۷۱	ارتباطات، بازخور صحیح، تواضع و در دسترس بودن
۱۷۱	پرداخت حق‌الزحمه
۱۷۲	کنترل اداری
۱۷۳	ایثار، مدیریت زمان، همه‌جانبه‌نگری و انگیزش
۱۷۴	ویژگی‌های شخصی
۱۷۴	نتیجه‌گیری
۱۷۵	مأخذ
۱۷۹	فصل دهم: پدیدارشناسی مبنایی برای نظریه‌های سازمان دولتی
۱۸۰	مقدمه
۱۸۲	مومشکافی بیشتر برای پدیدارشناسی

۱۸۴	پدیدارشناسی در میدان عمل
۱۸۶	چند مفهوم برای پدیدارشناسی
۱۸۸	شناخت دنیای زندگی روزمره
۱۸۹	ساخت مدلی نمونه (انسان‌واره) برای شناخت انسان
۱۹۱	دیدگاه پدیدارشناسی در مورد سازمان
۱۹۱	نتیجه‌گیری
۱۹۳	مأخذ
۱۹۳	فصل یازدهم: افق‌های نو در مدیریت دولتی
۱۹۴	مقدمه
۱۹۴	۱- ابداعات و نوآوری‌های فوق‌العاده و سریع فناوریانه
۱۹۶	۲- دانشی شدن سازمان‌ها
۱۹۹	۳- جهانی شدن
۲۰۰	۴- تغییر در ترکیب جمعیت‌ها و تنوع و تعدد فرهنگی
۲۰۱	۵- کاهش اعتماد به نهادهای سنتی و دولت
۲۰۳	استراتژیهای آینده مدیریت دولتی
۲۰۴	شهروند محوری
۲۰۵	دیدگاه مشارکت قوی به جای دیدگاه «راستی»
۲۰۸	مأخذ

پیشگفتار

سال‌های متمادی است که اصطلاح «مدیریت دولتی» به معنای اداره امور سازمان‌های دولتی در ادبیات مدیریت به چشم می‌خورد. اما در سال‌های اخیر برخی از اندیشمندان مدیریت از بخش دولتی مدعی شده‌اند که اصطلاح «مدیریت دولتی» تغییر دهد. بر این اساس فصلنامه جدیدی با نام «بررسی سازمان دولتی» به جای «بررسی مدیریت دولتی» به سردبیری دکتر علی فرازرمند اولین شماره خود را در سال ۲۰۰۰ منتشر کرد. استدلالی که برای این تغییر نام وجود دارد آن است که با عنایت به استفاده از فنون مدیریت بازرگانی در قالب نظریه‌های مدیریت گرای، نظریه انتخاب عمومی، نظریه اصل و وکیل ... از بخش دولتی از یک طرف، و تقدم اصول دموکراتیک بر کارایی در بسیاری از امور دولتی از طرف دیگر، میان رشته‌ای بودن مدیریت در بخش دولتی را به ذهن متبادر می‌کند در حالی که مدیریت دولتی صرفاً مفهوم به کارگیری نظریه سیاسی در اداره امور را اشعار می‌دارد از این رو بهتر است واژه «مدیریت سازمان‌های دولتی» که رایج‌تر است به جای مدیریت دولتی به کار ببریم.

با عنایت به نکات فوق و نظر به این که در ابتدای امر نظریه سیاسی زیربنای شکل‌گیری مدیریت در سازمان‌های دولتی بوده است در این کتاب مباحثی مطرح می‌شود که بیشتر بر جنبه نظریه سیاسی مدیریت در سازمان‌های دولتی تأکید دارد. نظر به اینکه مدیریت در بخش دولتی، با مدیریت در بخش خصوصی ماهیتاً متفاوت است.

از این جهت انتشار این کتاب زمینه‌های آشنایی با مفهوم مدیریت دولتی در بخش دولتی بنا به ویژگی‌های خاص آن با مدیریت در بخش خصوصی بسیار متفاوت است. از این رو در فصل اول به تشریح اجمالی اصطلاحات کلیدی در نظریه‌های سازمان دولتی پرداخته شده است تا فضای خاص مدیریت در بخش دولتی آشکار شود. در فصل دوم به تشریح مفهوم مدیریت دولتی از دیدگاه والدو پرداخته‌ایم در فصل سوم مبحث اداره امور عمومی نوین New Public Administration که مفهومی بسیار متفاوت با New Public Management است مطرح و در فصل چهارم تأثیر متقابل تکنولوژی و ارزش‌ها که عوامل مهمی در نظریه‌سازی در بخش دولتی محسوب می‌شود مورد بحث قرار داده و در فصل پنجم نظریه سازمان را به عنوان شناخت‌شناسی تبیین کرده که بسیار مهمی در نظریه‌پردازی در بخش دولتی محسوب می‌شود و در فصل ششم به طرح نظریه‌های ارزش و تأثیر آن در تدوین نظریه‌های اداری و در فصل هفتم، پنج موضوع مهم که باید تدوین نظریه‌های سازمان دولتی مدنظر قرار گیرند اشاره کرده و در فصل هشتم نظریه انتقادی به عنوان یکی از پارادایم‌های غالب در علوم انسانی و مبنا بودن آن در تدوین نظریه سازمان دولتی مورد بررسی قرار داده‌ایم و نظریه مهم بودن ارزش‌ها در تدوین نظریه سازمان دولتی در فصل نهم ارزش‌های مدیریت اسلامی مطرح و در فصل دهم، پدیدارشناسی را که یکی از نظریه‌های مهم تغییری است و در نظریه‌پردازی حائز اهمیت است تشریح نموده و در فصل یازدهم افق‌های نو در مدیریت سازمان‌های دولتی به طور مبسوط مورد بررسی قرار داده‌ایم.

دکتر حسن دانایی‌فرد، دکتر سیدمهدی الوانی
عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس